

VERES ISTVÁN

Nyugdíjasok a ködben

Az aszalt szőlőt mindenki szereti, még a magamfajta félnótás állatorvos is. Véresebb napokon képes vagyok másfél kilónyt is elmajszolni, közben az sem zavar, hogy két páciens között elfelejtem megmosni a kezem. Amikor meg a tükörben veszem észre a szájam sarkából időnként kikandikáló kutyaszórt, előnt a meleg. Az utóbbi időben az úgynevezett csilei mazsola a kedvencem, mivel nagyszemű, húsos, és sosincs benne mag. Azt mondja nekem a múltkor egy kígyótulajdonos, valami Novák, hogy én alighanem azért fogyasztok ennyi mazsolát, mert így akarok leszokni a cigiről. Ha nincs ott a pitonja, alighanem felvázolom neki az erőviszonyokat, de pitonnal egy szobában az ember igyekszik inkább nem hadonászni. Erzsike amúgy sem egy könnyű eset, másfél éve alatt három állatorvost tanított mőresre. Erzsike, a depressziós pitonlány. Szóval én ezeket a mazsolákat nem holmi pótcselekvésként fogyasztom, alaposan végiggondoltam annak idején, amikor elkezdtem, hogy akarom-e ezt, és eldöntöttem, hogy akarom. Ma ott tartok, hogy kisebb megszakításokkal huszonöt éve fogyasztok rendszeresen aszalt szőlőt, kijelenthetem tehát, hogy lételemem a mazsolaevés, ebből kifolyólag nem szeretem, ha a rágógumi- és szotyolapuzstítók öntudatlan tömegeivel emlegetnek egy lapon. Emezek jóformán azt sem tudják, mit raknak a szájukba, csak rágnak, rágnak, rosszabbak, mint a sáskák, azok után legalább nem kell takarítani. Ha meg elfogy a ropi, gyorsan kell újabb, különben a saját ujjait rágnák le tövig. Elrettenítő példaként élnek sokunk emlékezetében azok a vasárnap délutánok, amikor az Üllői úti metróaluljárókban térdig gázoltunk a szotyolahéjban, úgy teleköpködték a buzgó ferencvárosi drukkerok. Némelyek szerint a pesti földalatti üregeiben még órákig bolyongani szokott a fradista szotyolaropogatók keltette furcsa moraj visszhangja Kőbányától egészen Békásmegyeryig. Az a szerencsém, hogy hiányos fogsorral, illetve protézissel nem lehet szotyolát törni, legalábbis nem az odaillő tempóval, máskülönben a velem szemben ülő korosodó kompánia tagjai sem vesztegetnék az időt, és a hírlapolvasást kísérő fejcsóválások közt – „hát ez már nem igaz, hogy hová tart ez az ország...” – Füzesabonyig biztosan elropogtatnának legalább egy fél zacskóra valót. A műfogsorral bizony az már nem úgy van, a hiányos fogsorral meg még úgy se. A laposabb magdarabok olyan alátomosan képesek befészkelni magukat a zápfogak árnyékosabb részeibe, hogy az eltávolításukhoz szükséges idő és energia esetleges átcsoportosításával egy csomó más tevékenységben tudnánk kima-

gasló teljesítményeket elérni. Valahonnan a mélyből mégis azt sugallják a protonok, hogy átkozni fogom még a percet, amikor az agresszív illatú arcvízfelhőbe burkolt, tárgult erekkel behálózott sasorrát maga előtt toló öregúr kérdésére – „vouna itt hel, kérem?” – fél-szeg biccentéssel válaszoltam mindössze. A rákövetkező másodpercekben alkalmam nyílt végignézni, hogy a fülkémbe három tiszteletreméltó idős emberpéldány alakjában befófatlankodik a gulyáskommunizmus. Egy beszáradt nőstényről és két kivénhedt hímről van szó, akiket a beszédük alapján ugyan semmiképp sem tekinthetek kommunistának, sőt, szerintem a gulyást sem szeretik, viszont ahogy rájuk nézek, áthat a meggyőződés, hogy ezek bizony gulyáskommunisták a javából, és az is könnyen meglehet, hogy a szívük mélyén titkolt szomorúság lakozik avégett, hogy a vonatukat húzó V 43-as mozdony orrára senki sem mázolt vörös csillagot, mint annak idején a 424-esekre. Gondosan lesegítik egymásról halszállás posztókabátjaikat, amelyek nehezek, mint az élet. A nőstény valahonnan ismerős, ha jól emlékszem teknősbékatulajdonos. Valamelyik télen bekopogott a rendelőm ablakán azzal, hogy meg tudom-e gyógyítani Dávidkát anélkül, hogy az állatnak fájna, mert ha nem, ő bizony keres egy másik állatorvost. Dávidka teknőlágyulását akkor sikerült kikúrálnom, a gazdi viszont nem hiszem, hogy megismer, a szakállamat ugyanis épp akkortájt kezdtem el növesztetni közkívánatra. Többek szerint túl sterilnek hatottam sima képpel a sok szőrnök között, és bár a külsőre vonatkozó megjegyzésekkel nem szoktam foglalkozni, akkor mégis beláttam, hogy mint az állatok ügyének elszánt pártolója, illik én is meghagyjam itt-ott a sörengem. A szemben ülő két hím pofalemeze sima, mint a majompina. Kítartó idegességgel forgatják a hírlapokat, a nőstény kelletlen, berögzült mosolyával kínálgatja őket, hosszú orrát állandóan előre nyújtogatva egy gúnárra hasonlít. Közben néhányszor kibámul a sebességtől téstává lágyult mezők réteges húsába, de tekintete mintha csak az ablaküvegig jutna. Hát, én is nagyon kíváncsi leszek, hogy ez a Szetei veszi-e a fáradságot, hogy kijöjjön élénk – próbál beszélgetést kezdeményezni, a hímeiket viszont teljesen lekötik a hírlapok. Persze, még mit nem... – ismételtetik a tegnapi eseményeket kommentálva. Csornán alig állunk három percet, a városból kifelé síneket javítanak, a szerelvény csigatempóval halad. Senkinek nem szúr szemet, amikor a rekkenő melegben megelőz bennünket egy zilált lepkenyáj. A nősténynek a beszélgetés elkezdéséért folytatott kítartó aknamunkája végül mégis meghozza a gyümölcsét: az egyik hím kezdi elpakolni az újságokat. Körbe-körbe ugyanazt írják, minden héten. Mi ez, ha nem népbútítás?! Hol van már valaki, aki egyszer egyenesen kimondaná az igazat? Hát... – készül közbeszúrni egy véres verejtékkel kigondolkodott megjegyzést a szereplési lehetőségtől izgalomba jött nőstény, mire a domináns hím hirtelen a szomszéd ülésre veti az összes lapot. Kár a szóért – állapítja meg nagyot sóhajtván, és egyben jelezve, hogy kész elképzelései vannak a társaság következő programpontját illetően. Eszünk – jelenti ki magabiztosan. A nőstény képtelen titkolni csalódottságát. Én csak egy banánt kérek – suttogja keserű mosollyal, amikor a domináns hím odanyújtja neki tízóriai-fejadagját, ami esetünkben, a körítést nem számolva egy méretes karéj disznósajt. Falatozás közben élénk disputa folyik. Szóba kerül a közelben magasodó egrí vár, egykori hatalmas jelentősége, hogy Dobó István maroknyi csapatával megvédte Európát a töröktől, meg hogy ezt mennyire nem méltányolta soha senki. A mai fiataloknak Szondi György neve már semmit sem mond – állapítja meg cinikus mosollyal az alacsonyabbik hím, akinek szürke öltönye Szent István koronázási palástjával lehet egyidős. Hát, az könnyen meglehet, feleli aggodalmasan a nőstény, aki a nemrég elfogyasztott banán maradványait törölgeti egy katonazöld zsebkendővel az ujjbegyeiről. Közben nyelve hegyével igyekszik a műfogsora elülső részén is elvégezni

ugyanezt, minek következtében az arca egészen elhörcsögösödik. Tessék mondani, a következő megálló már Gyula? – kérdezem tapintatosan a nőstényt, aki magabiztosan bólint, az arcán olyasforma mosollyal, amilyennel a vasorrú bába nyugtázta annak idején a tényállást, hogy Jancsi már elég kövér. Mindenki elégedetten szuszog, amikor néhány perc elteltével berobogunk Sátoraljaújhelyre. Egykori fizikatanárom jut eszembe, aki szerint az egész irodalmi maszlagot Jancsival, Juliskával, az egri csillagokkal meg a bikavérrel együtt Gárdonyi találta ki. Az öregnek az volt a rögeszméje, hogy Gárdonyit úgy ahogy van be kéne tiltani, mi több, az általános iskolákban Herman Ottó *Magyarország pókfáunája* című könyve válhatna kötelező olvasmánnyá az *Egri csillagok* bezúzatásával keletkező űrt kitöltendő. Nézeteit azzal indokolta, hogy Gárdonyi tette tönkre a két világháború közti magyar irodalmat. Az első csapást akkor mérte rá, amikor egy Juhász Gyulával eltöltött éjszakára virradó hajnalon bemázolta a melankólia borzasképű boncmesterének szakállát fogkrémmel. Juhász Gyula pedig, olyan szegény lévén, hogy még tükre sem volt, ebben az állapotában talált az utcára menni. Ami a kegyelemdöfést illeti, folytatta széttárt karokkal az öreg, ahhoz már elég volt annyi, hogy Gárdonyi itt-ott emelje Tóth Árpád lila nyakkendőjét, és elmenjen benne istentiszteletre a Kálvin-téri református templomba, természetesen hullarészegen. Az utóbbi eset a nép ajkán szólássá merevedett: „nincs rosszabb egy lila nyakkendő részeg reformátusnál”. Hódmezővásárhelyen gyakran hallani. Lelkes amatőr nyelvész barátomnak, Kollár Tibinek, akihez éppen utazom, nemrég sikerült kimutatnia, hogy a Dél-Alföld közmondás- és szóláskincsét illetően a *hazug embert hamarabb utolérik mint a sánta kutyát* és a *várja hogy a sült galamb a szájába repüljön* után ez a leggyakrabban előforduló közmondás napjainkban. Itt kitérnék arra, hogy a szólásokat és a közmondásokat képtelen vagyok megkülönböztetni, zavarodottságomban felváltva használom a két kifejezést. Állatorvos létemre eléggé zavar az ügy, szeretek tudni egy csomó olyan dologról is, amelyek a munkámmal egyáltalán nem függ össze. Egy kimerítő tavaszi kutyaoltás hajrájában például gyakran segít, ha elsorolom magamban az egyiptomi Középbirodalom uralkodóit, vagy az egykori keleti szláv törzsek neveit. Krivicsek, radimicsek, drevljanok, szeverljanok. Aztán jöhetnek a kereszties hadjáratok, ahová mindig azokat küldték vitézkedni, akikből a birodalomban éppen túltengés mutatkozott. Szerintem azon sem csodálkozna senki, ha a következő kereszties hadjáratokat nyugdíjasokból szerveznék, talán éppen a mi korosztályunkból. Nem tudom lesz-e kedvem az egészhez, mindenesetre igyekszem majd afféle egzotikus utazásként felfogni a dolgot. Megkockáztatom, hogy útitársaim, annak ellenére, hogy majdnem egykorúak vagyunk, másként látják a kérdést. Ha tudnák, miket gondolkodom itt össze, alighanem helyben kivézetnének, mint egy áldozati kost. Amióta befészkeltek magukat hozzám, a sarokba húzódva lapítok, sétálómagnóm féregnyúlványaiból szivárgó halk muzsikaszó fedezékéből hallgatom őket alvást színelve. Talán a jóllakottság miatt, a hímek szokatlanul csendesek. Vállaik közé süllyesztett fejfel emésztenek a sarkokba dőlve. Néha kelletlenül rászánják magukat, hogy valamelyik mellső végtagjukkal elhessegesse az arckoponyájukról egy-egy kezelhetetlenségig szemtelenedett húslegyet. A kérdéseket, amelyekre fél órája még lázasan keresték a választ, könyörtelen lassúsággal magába fogadja érdektelenségük mocsara. A lehúzott ablak résén bezúduló hűvös hansági szellő mindnyájunkra üdítően hat. Az utolsó márciusi fagyok után végleg kiengetett a föld, öröm levegőt venni. Olyan nap ez, amikor érezni, hogy vagy fog történni valami szokatlan, valami világgraszoló, vagy nem. A szürke öltönyös hím olyan idétlenül bámul bele a nadrágom hasítékába, hogy elhatározom, ha egyszer felkérnek, forgassak már filmet Jézus Krisztus életéről, hát ő lesz benne a Simon Péter. Kap egy elegáns, vö-

rösesbarna, fűtös műhajat, a ráncait meg kivasalja egy hollywoodi sminkesbrigád. Kinek tartanak engem az emberek? – kérdezi Jézus az apostolokat. Azok csak vakarják a fejüket, főleg Péter, mivelhogy neki volt a legnagyobb feje. Ezért is lett ő az első az apostolok között, mert az elején Jézus azt hitte, akinek nagyobb feje van, az okosabb. Na szóval a tanítványok azt válaszolják, hogy hát, mester, ugye van, aki Mózesnek, van, aki Illésnek, mások meg Jeremiásnak, vagy valamelyik más prófétának gondol. És ti kinek tartotok engem? – kérdezi Jézus most már tükörmerev arccal, kilépve a humorista szerepéből. Megint Péter szól először, aztán mindenki elmondja, amit gondol, némelyek több nyelven is, hogy a külföldiek is értsék. Jó haver vagy Jézus, szívesen hallgatunk téged, csak hát ugye annyira vonzod a bajt, hogy ennyi erővel Zelótáknak is állhattunk volna. Ebben szépen meg is egyeznek, majd Péter javaslatára az egészet gyorsan leírják, hogy el ne felejtse. Aztán a film végére Jézus is felfogja, hogy a választott nép sem azért filozofál annyit a világ dolgairól, mert a sorsát szeretné megváltoztatni, hanem hogy agyonüsse az időt. A film tanulsága az, hogy ha ezt abban az időben Jézus megérti, talán nem pazarolta volna a drága idejét maratoni tereferékre, hanem belefog valami másba, házastársi tanácsadásba kezd vagy fodrászüzletet nyit. Az ilyen kalibereknek, mint amilyen a Jézus is volt, megvan az a tulajdonságuk, hogy bármibe fognak, tapad hozzájuk a pénz, amiben ugyanakkor képtelenek örömet lelni. Ez az ő nagy tragédiájuk, hogy úgy kell leélni az életüket, hogy ujjal mutogatnak rájuk. Elvegyülni képtelenek, gyakran felhasználják őket különböző politikai, vallási eszmék és érdekek szolgálatára. Igazi elhivatottság azonban nem dolgozik bennük, csupán a dolgukat teszik. Nem mérlegelnek, csak

Szabó Gyula, 2006, Billboard, 240 x 500 cm, Pozsony

Fotó: Ravasz Marián

„Az Osztrák-Magyar Monarchiában születtem, iskolába Csehszlovákiában jártam, Magyarországon nősültem meg, Szlovákiában élek, és soha nem hagytam el szülőföldemet. Szabó Gyula”

cselekszenek. Ha elképzelem, hogy a vasúti kocsiba, amelyben éppen utazom, beszáll egy ilyen Jézus-féle alak, biztosan nem rejtegetné érzéseit, és nyitott szívvel megkérdezné a három nyugdíjastól egyet s mást. Ilyenformán, hogy hallja, Rozi néni, hogy is hívják magát? Erzs, Piri, Sári? Idehallgasson. Arról volna szó, hogy szeretném önt elcsábítani ma este. Ne is mondjon semmit, időpazarlás. Dolgozik bennem a vágy. De azért annyit megkérdezhet, hogy hová. Hát... hová? – kérdezi tátott szájjal mademoiselle Jucikarolina. Hát a Margitszigetre döglött kutyákat baszni, te vén teknősbéka, oda. Benne lennél, mi? Várjál, tartozom még egy vallomással, nekem nem jó az időpont, úgyhogy mehetsz magad, hahahaha. A domináns hím esernyővel esne Jézusnak, minék következtében megkapná a Segal becenevet, keresztelőnek meg két hatalmas öklöst, a szürke öltönyöst pedig, mivel szólni sem mer majd, Néma Bobként fogjuk emlegetni. Na mi lesz, Margit? – fordul Jézus megint a nőstényhez. Megmondod a neved, vagy átkereszteljelek téged is? Jómagam meg éktelen hahotázásba kezdenék, hogy csak úgy rázkódna a vonat. Így lenne lehetséges, hogy Bakonyszentkirály és Pula között a vonatunk kisiklik, úgy zúdulva rá a harmatos fűszőnyegre, mint valami méregdrága focista, miután előnyhöz juttatta csapatát. A kalauz veszettül nyitogatná a fülkéket, gondolván, hogy a vészféket húzta meg valaki. Tessék mondani, önök állították meg a szerelvényt!? Szeretnék neki válaszolni, csakhogy a röhögéstől szétpukkadna a hasam, kifordulna a belem, belsősegeim kocsonyás gennyaszlagja meg úgy elborítaná az utaskísérőt, hogy nem tudná lekezelni a Jézus jegyét. A Farkaserdő északnyugati lábainál, a Dráva völgyében zötyögve leteszem magam előtt a fegyvert, és belátom, hogy a fülkémbe nincs se Jézus, sem kalauz, és kisiklás veszélye sem fenyeget. Minden a régiiben. Télre jön a tavasz, tavaszra a nyár, majd megint a tél. Az ős idén elmarad. A nanocsövek korában ez már egyáltalán nem meglepő. A magamfajta nyugdíjas meg az egészből csak annyit érzékel, hogy Csorna után a következő állomás Eger, majd Gyula, aztán mindjárt a Bakony. Itt most vagy minden a feje tetejére lett állítva..., vagy mi vagyunk teljesen hülyék – vonják le a következtetést útítársaim. Zavarodottan pislognak felém. Maga mit szól ehhez? Ugyan kedves polgártársak –, kezdem begombolni a kabátomat – hallottak már a nanotechnológiáról? Nem. Na hát akkor egyenek inkább egy kis mazsolát. Nem olyan utolsó dolog az. Tetszik tudni, minden mazsola külön entitás. Nem találni két egyformát, mindegyik szem másként zsugorodik. Ezért kell egyenként fogyasztani őket, így adózva tisztelettel mindegyikük egyedi és megismételhetetlen volta előtt. Még a csontritkulás ellen is jók – húzom be végül a fülke ajtaját. A vonatról lekászálódva elnézem a Budapest irányába meglóduló szerelvényt, amint kelletlen lassúsággal befelűrja magát a nagy nedves alföldi ködbe. Itt vagyok tehát újra Kecskeméten, ahová egykor havonta jártam, és ahová aztán harminc évig egy hülye félreértés miatt truccból nem jöttem. Kollár Tibi barátomat is átgyúrhatták az esztendőik valamelyest, húsz évvel ezelőtt nem tudtam volna elképzelni, hogy a békülést ő kezdeményezi majd. Mindenesetre jó lesz vele újra találkozni, már ha nem feledkezett meg a dolgról. Mert ha mégis, akkor egyedül kell ebédelnem a Szent Hubertuszban. Vagy várjunk csak... Az is lehet, hogy én emlékszem rosszul, és Tibi a Garasban vár rám egy tál gőzölgő marhapörkölt társaságában. Na mindegy... Ez már csak így megy, ha az ember nyugdíjas. Azért nem stresszelek, a forгатókönyv úgyis adott. A régimódi vendéglő régimódi pincéireinek felügyelete alatt két szenilis vén fasz kielemezti a harminc évvel ezelőtt történeteket – pontosabban azt, amire még emlékeznek –, mindezt lassan, tempósan, amíg az asztalon a gyertyák csonkig égnek.